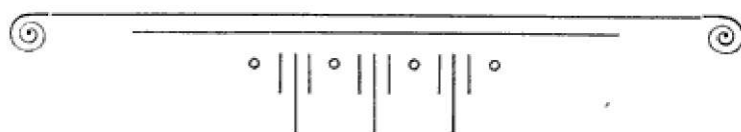

LJUBLJANSKI ZVON

Kinžal.

Gruzinska romanca.

In sedaj si v mojih rokah,
gizdalin ti moj gruzinski,
s srebrom, z zlatom okovanil
Svetiš se in se leskečeš,
ali vendar si moj suženj,
saj sem kupil te za sebe,
ti ponosni moj kinžal¹⁾!
Smiliš se mi, ko te gledam.
Jeli, to so bili časi,
slavni časi, lepi dnevi,
ko te je še opasoval
tvoj gospod tam na Kavkazu
in ponašal se je s tabo,
ki si branil ga v vseh bojih
ko tovariš hraber, zvest . . .

Vse minulo! . . Ne povrne
več se doba tá junaška!
Tih in miren in pohleven
tukaj visel boš na steni
pred menoj in samo dičil
sobo skromno mi poslej!

*

¹⁾ Kinžal je gruzinski narodni meč. Gruzini in, tudi nekateri drugi Kavkazci nosijo, kadar so oblečeni v narodno obleko, za pasom kinžal, ki je včasih jako dragocen. Kinžal, ki sem si ga kupil letos na Kavkazu pri nekem starinarju, je umotvor kavkaške domače industrije.

Ej, majdan ti pestri, živi!
 Kdo v Tiflisu ne pozna te?
 Kdo ni videl ulic tvojih
 tesnih, prašnih in pa hrupnih!
 Na majdanu drug za drugim
 tam vrstí se bogat, pisan
 pri bazarju mi bazar.

Po majdanu krika polnem
 sem postopal tisto jutro
 brez namena in brez cilja.
 Sredi gneče prodajalcev
 in voznikov in jahačev,
 oslov, konj in dromedarov
 šetal sem po trgu sam.
 Kar ustavi se mi noga
 pred kamnitim, nizkim pragom,
 in oči mi obvisijo
 na razglednem môtnem oknu,
 za katerim je prodajal
 siv starinar robo svojo:
 stare puške, samokrese,
 meče, sablje damaščanke.
 Stopim v čudni ta brlog . . .

Kaj ti dam za meč tam tisti?
 vprašam starca ravnodušno
 in pokažem tja na steno,
 kjer si visel, ves oprашen,
 ti prekrasni moj kinžal!

»Malost, vaše blagorodje!
 Slepa cena — rubljev sto!«

Že prestopam prag. Odhajam.
 On za mano . . . »Kaj pa daste?
 Petdeset?« . . . A jaz sem zunaj.
 On za mano po copatah . . .
 »Dvajset, vaše blagorodje!
 Ne kopejke menj!« . . . Obstanem.
 Vstopim spet in ogledujem
 svoj kinžal na črni steni:

Ostro kakor sama britev
 mu rezilo je jekleno.
 Ogledujem in vrtim ga
 v rokah in ga občudujem:
 Tá ročaj pa tá nožnica!
 Umotvor! Glej, rože zlate
 in vinjete je srebrne
 ukovala roka spretna
 po kovini za okrasbo.
 Fino delo orientalsko . . .
 Dobro! Moj je tá kinžal!

»Všeč vam bil tá meč je krasni?
 Saj sem vedel, saj sem vedel!« —
 se smehlja mi zviti starec
 in s tresočoj rokoj spravlja
 dva cekina moja žolta
 v svoj mošnjiček — »Precenó pač
 vam prodal sem to bodalo!
 Slavno to vam je orožjel
 Naj povem o njem vam bajko,
 pripovedko kratkočasno?
 Mična, vaše blagorodje,
 zanimiva je povest!« . . .

Sedel je na stolec nizek,
 dve sesvaljkal papiroski:
 meni eno, sebi eno;
 praviti mi je začel:

»Torej, stvar je bila táka!
 Silno, blazno jo je ljubil
 knez Šanidze svojo Nino.¹⁾
 Pri Armenki neki stari
 ji najel je stanovanje
 dragoceno in razkošno.
 Dan na dan je k njej zahajal.
 Bog vé, kje jo bil je našel,
 v kateri vasi tam na kmetih!

¹⁾ Nina je gruzinsko narodno ime.

Bila prava je sirota,
mlada, ah, še skoro dete —
toda krasna! Belolica,
črnooka, črnolasa!
Zapeljala bi svetnika
samega, pri moji veri,
vražje tako-le deklè!»

In sesvaljkal cigareto
si je novo, jo zapalil
pa polglasno spet začel:

»Torej, k lepi Nini svoji
je zahajal knez Šanidze.
Vsakikrat za pasom svojim
tá kinžal je nosil s sabo . . .
Tisti dan pa — ne pozabim
jaz nikoli dneva tega!! —
pride k meni knez preplašen.
Že z očetom sem njegovim
znan bil dobro tiste čase,
ko Šamíl je bojeval se
v gorah svojih nepristopnih
za svobodo proti Rusom . . .
Pride k meni bled, ves zmešan
knez Šanidze pa mi reče:
»Vzemi hitro tó orožje!
Daj mi zanje, kar ti drago,
samo vzemi ga od mene,
da ne vidim ga pri sebi!
In prodaj ga tujcu, stavec,
čim hitreje pač le moreš!«
In odpasal ga je naglo
pa mi vrgel ga na mizo
knez tá svetli svoj kinžal . . .

In govoril je ko v sanjah,
sam pri sebi je govoril:
»To je strašno, to je strašno,
kak jo ljubim to devojkol
Še sedaj jo ljubim, ko je
mrtva! Ravno zdajle

sem prebodel Nini srce
s tem-le mečem, veš, prijatelj!
Varala me je za hrbtom
kača krasna, zapeljiva . . .
Daj denar mi!« . . .

In odštel sem
par cekinov mu na dlani.
In ves zmočen ven je planil
knez na cesto izpred mene.
In še tisto noč zapivši
ves denar se je ustrelil
iz ljubezni, iz obupa
moj nesrečni, dobri knez! . .

Dvajset rubljev — ni li vreden?
Vzemite ga hitro s sabo,
da ne vidim več ga tukaj,
da spominov neveselih
vzbujal mi ne bo po dnevi
in ne plašil me in motil
v sanjah težkih vsako noč!«

*

In sedaj si ti moj suženj,
krasen suženj, ki mi dičiš
tiho, skromno bivališče,
ti gruzinski moj kinžal!

Kadarkoli pa pogledam
te pred sabo, oživijo
v duši moji prošli dnevi.
Glej, Kavkaz se dviga v dalji
in dežele vidim vztočne.
Gledam, sanjam . . . In že stopam
po tifiških ulicah.
Po majdanu se sprehajam.
In starinar, skopi starec,
puši svojo cigareto
v prodajalni svoji tesni
pa povest mi pravi svojo
ter mežika vmes z očmi . . .

A v razkošnem budoarju,
 tam na mehki otomani
 vznak leži mi mrtva Nina
 v srajci tenki, snežnobeli
 in obšiti s čipkami.
 Glava bleda ji počiva
 na blazini perški pestri,
 po kateri cvetke zlate
 vijejo se v arabeskah.
 Kiti črni ko dve kači
 ji visita z drobne glave,
 in na vsako stran sta roki
 beli, polni omahnili.
 A oči so se zaprle . . .
 Škoda! Rad bi bil jih videl!
 Usta mala pa je pustil
 polodprta vzdih poslednji.
 Izmed ustnic ji leskeče
 biserjev se, zób niz krasen . . .
 Kdo razgalil ji je prsi?
 Pod brstečoj levoj grudjo,
 ah, tam zeva drobna rana,
 in iz nje za kapljoj kaplja
 kri rudeča ji curljá . . .

Ali se ti nič ne smili
 žrtev mlada tvoja krasna?
 Kaj si storil, kaj si storil,
 kruti, hladni moj kinžal!

A. Aškerc.

